

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ
СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ**

Анотація. Проаналізовано підходи щодо визначення змісту поняття "судово-економічна експертиза" та уточнено дане визначення.

Аннотация. Проанализированы подходы к определению содержания понятия "судебно-экономическая экспертиза" и уточнено данное определение.

Annotation. The approaches to defining the concept of "judicial-economic expertise", have been analyzed and the definition was amplified.

Ключові слова: судово-економічна експертиза, дослідження, процесуальна форма.

На сучасному етапі розвитку економіки України спостерігається тенденція зростання економічних правопорушень. Необхідно відзначити, що на сьогодні економічні правопорушення значно відрізняються від тих, які були притаманні командно-адміністративній системі. Якщо раніше вони за способом скоєння були досить прості, то сьогодні їх інтелектуальний характер стрімко зріс, особливо у фінансово-господарській діяльності підприємств. Тому для більш ефективного, результативного та найшвидшого виявлення цих правопорушень необхідно застосовувати не тільки юридичні, але і спеціальні знання у галузі фінансів, ціноутворення, оподаткування, бухгалтерського обліку і особливо в сфері економічного контролю. Саме судово-економічна експертиза є найбільш ефективним заходом збору доказів з господарських злочинів.

Проблемами вивчення теоретичних засад судово-економічної експертизи займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Бутинець В. В. [1], Бандурка О. М. [2], Волинець Л. М. [3], Костров А. І [4], Назаренко Є. А. [5], Мумінова-Савіна Г. Г. [6], Понікаров В. Д. [7], Швець В. Є. [8] та інші. Однак варто зауважити, що вказані вчені розглядають судово-економічну експертизу кожен зі своєї суб'єктивної точки зору, що призводить до неоднозначного тлумачення даного поняття. Тому обрана тема є актуальною та потребує подальших досліджень.

Метою даного дослідження є визначення сутності судово-економічної експертизи.

Зважаючи на внески вчених у розвиток теоретичних та практичних аспектів судово-економічної експертизи, потрібно зазначити, що на сьогодні не досягнуто єдності поглядів щодо трактування поняття "судово-економічна експертиза", а в діючому законодавстві дане визначення взагалі відсутнє. Отже, існує необхідність у більш детальному дослідженні даного аспекту, виходячи з існуючих підходів щодо його визначення в економічній літературі.

Аналіз літературних джерел [1, с. 48; 2, с. 54; 3, с. 37; 4, с. 9; 5, с. 23; 6, с. 75; 7, с. 101; 8, с. 145] дозволяє згрупувати авторські погляди щодо сутності судово-економічної експертизи для більш глибокого розуміння її змісту за такими базовими категоріями та поняттями, як: "наука", "дослідження", "процес" та "процесуальна форма" (таблиця).

Таблиця

**Узагальнення базових категорій авторських поглядів щодо визначення судово-економічної експертизи
(узагальнено автором)**

Категорії	Автори
Дослідження	Мумінова-Савіна Г. Г., Волинець Л. М., Назаренко Є. А.
Процесуальна форма	Понікаров В. Д., Бутинець В. В.
Наука	Бандурка О. М., Костров А. І.
Процес	Швець В. Є.

Як видно з наведеної таблиці, на сьогоднішній день існує велика кількість поглядів на визначення поняття "судово-економічна експертиза". Але слід зазначити, що більша кількість авторів вважає судово-економічну експертизу як дослідження, а саме: дослідження експертом, дослідження фінансово-господарської та виробничої діяльності підприємств. Однак, на думку автора, підходи до визначення судово-економічної експертизи як дослідження та процесуальної форми більш повно розкривають її сутність.

Виходячи з вищенаведеного аналізу поняття судово-економічної експертизи, автором було уточнено дане визначення: судово-економічна експертиза – це процесуальна форма дослідження, що полягає у вивченні експертом-

контролю первинних облікових документів, бухгалтерських та податкових реєстрів, широкого кола питань, що були поставлені органами дізнання попереднього слідства чи суду, в межах чинного законодавства, та подання відповідних висновків.

Саме таке визначення, на думку автора, повною мірою розкриває характер судово-економічної експертизи, що базується на:

процесуально-правовому змісті, який полягає у визначенні її як процесу керованого системою правил, закріплених законодавчо;

використанні спеціальних економічних знань, що дозволяє реалізувати певні знання у різних галузях економіки бухгалтерського і податкового обліку аналізу господарської діяльності, ревізії та контролю [7, с.102].

Таким чином, проведене дослідження дозволило на основі окремих сутнісних ознак уточнити поняття судово-економічної експертизи. Наведене авторське визначення більш повно розкриває її подвійний характер, враховуючи юридичну та економічну природу даного визначення. Напрямок подальших досліджень може бути вивчення інших складових, що характеризують сутність судово-економічної експертизи, та не були розглянуті в даній роботі.

Наук. керівн. Понікаров В. Д.

Література: 1. Бутинець Ф. Ф. Судово-бухгалтерська експертиза : навч. посібн. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП "Рута", 2004. – 460 с. 2. Бандурка А. М. Основы судебной бухгалтерии : учебник / А. М. Бандурка. – Х. : Издательство УВД, 1999. – 528 с. 3. Волинець Л. М. Проверка бухгалтерской документации. Кто и как ее проводит / Л. М. Волинець. – Х., 2005. – 80 с. 4. Костров А. И. Судебная бухгалтерия: учебно-методический комплекс / А. И. Костров. – Мн. : Изд-во МИУ, 2007. – 240 с. 5. Назаренко Е. А. Судебно-бухгалтерская экспертиза : учебн. пособ. / Е. А. Назаренко. – Донецк, 2000. – 115 с. 6. Мумінова-Савіна Г. Г. Судово-бухгалтерська експертиза : навч. посібн. / Г. Г. Мумінова-Савіна. – К. : КНЕУ, 2004. – 223 с. 7. Понікаров В. Д. Судово-економічна експертиза : навч. посібн. / Понікаров В. Д. – Х. : Еспада, 2008. – 272 с. 8. Швець В. Є. Основи бухгалтерського обліку та судово-бухгалтерської експертизи : підручник / В. Є. Швець. – К. : Каравела, 2008. – 240 с. 9. Про судову експертизу : Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://mir-ekspertiz.info/zakon-ukrani-pro-sudovu-ekspertizu/>.